

Jaume Cabré

Escriptor

És un dels ambaixadors més importants de la literatura catalana a tot el món. Les seves novel·les, llibres de contes i assajos sumen 71 traduccions, i n'hi ha 14 més en curs. A més, acaba de rebre el Premi Trajectòria de la Setmana del Llibre en Català

CRISTINA CALDERER

“Només a Madrid m’han preguntat per què escric en català”

◆◆◆◆◆ Jordi Nopca

Jaume Cabré concedeix poques entrevistes, però ha fet una excepció dies abans de rebre el 21è Premi Trajectòria de la Setmana del Llibre en Català. L'autor de *Jo confesso* ens obre les portes de casa a mig matí i ens permet pujar fins al seu espai més íntim, l'estudi on treballa diàriament en les seves novel·les, contes i assajos. És una habitació lluminosa, envoltada de centenars de llibres, que ocupen totes les parets i s'enfilen fins al sostre. A la porta de l'habitació hi té penjats alguns dibuixos que li han fet els nets. En un d'ells li demanen: “Vine a la platja, que s’hi està molt bé”. L’avi, però, viu entre aquelles quatre parets. Fa poc ha publicat *Quan arriba la penombra* (Proa), però ja treballa en el seu pròxim llibre.

L'últim país on triomfa *Jo confesso* és Grècia. A Polònia acaben de

traduir *Fra Junoy o l'agonia dels sons*, i aquest estiu he pogut comprovar en primera persona que aquesta novel·la està destacada a gairebé totes les llibreries.

A Polònia van començar amb *Jo confesso*. Es va publicar el 2013 a Wydawnictwo Marginesy, i el va traduir Anna Sawicka, que més endavant s’ha encarregat de *Les veus del Pamano*, *L'ombra de l'eunuc*, *Senyoria* i *Fra Junoy o l'agonia dels sons*, que s’ha publicat fa uns mesos. Cada vegada que Anna Sawicka ve a Catalunya passem tot un dia aquí, treballant en els dubtes que té en la pròxima traducció. Ella ha mostrat un interès impressionant en els meus llibres, i fins i tot fa de prologuista en les edicions poloneses. En una de les meves visites a Polònia vaig voler felicitar els editors pel disseny de les novel·les que m’han publicat, i em van deixar de pedra

quan em van dir que és un disseny únic, perquè en aquella col·lecció només publiquen llibres meus.

¿Manté el contacte amb tots els seus traductors?

Ho intento, sí. És molt important. N’hi ha molts que han repetit, com Jana Balacci Matei, que em tradueix al romanès; Stefania Maria Ciminelli, traductora a l’italià; Evriviadis Sofos, traductor al grec; Boris Dumančić, traductor al croat; Pieter Lamberts i Joan Garrit, traductors al neerlandès... i encara me’n deixo uns quants.

El primer dels seus llibres que es va poder llegir en una altra llengua va ser *La teranyina*. El 1984 va arribar en castellà, i un any després en català. Com s’ho feia per escriure, en aquells moments?

Era professor de literatura en un institut. Els dies que tenia tardes lliures preparava les classes, i més tard sopàvem amb la Margarida i els nens. Llavors els portava a dormir i els explicava un conte, això era sagrat! Cap a les deu em posava a escriure i no plegava fins a les dues. Després de *Fra Junoy o l'agonia dels sons* (1984) vaig decidir que havia de canviar de mètode.

Què va passar, llavors?

Robava el temps d’on podia. Molts dissabtes i diumenges ni els meus fills ni la meva dona em tenien. Tot-hom que escriu ho ha de fer...

El primer llibre que va començar a acumular traduccions va ser *Senyoria*. El 2001 es va publicar en hongarès. El 2002, en romanès i en gal·lec. El 2004, en francès. El 2005, en castellà... i fins ara ha sortit en sis llengües més.

Durant un temps per ser traduït en llengües com el francès o l’alemany calia passar per l’espanyol. Aquesta tendència no es va trencar fins al segle XXI, per desgràcia, però s’ha aconseguit. El 2007, quan vam anar a la fira de Frankfurt, es comentava que la literatura i la cultura catalanes eren un dels secrets d’estat més ben guardats d’Espanya.

Aquell any, la traducció alemanya de *Les veus del Pamano* –que es pot llegir en 16 llengües– va tenir un èxit impressionant. Se’n van vendre desenes de milers d’exemplars, i ara ja n’acumula més de 400.000. Durant els dies de la fira vaig fer una gira pel país. Agraïxo molt els viatges: et trobes sales plenes de gent que et venen a escoltar. Aquest agost he estat a Mèxic, on he fet una conferència sobre com vaig escriure *Jo confesso* a la Universitat Nacional Autònoma de Mèxic.

¿Llatinoamèrica és un territori pendent per a la literatura catalana?

S’hi ha anat poc. He estat a l’Argentina i Colòmbia, i sé que hi he deixat uns quants lectors que em seguiran. Pel que he anat veient el que costa és trobar una constància amb els autors que no són d’allà.

Quin va ser el primer viatge que va fer per promocionar una traducció?

Va ser a Hongria, per presentar *Senyoria*, l’any 2001. Poc després vaig anar a Bucarest. Van ser dos viatges importants perquè no només hi parlava dels meus llibres, sinó també de literatura catalana, que llavors encara es coneixia molt poc.

¿Li preguntaven per què escrivia en català?

Només a Madrid m’han preguntat per què escric en català.

D’aquí uns dies recollirà el Premi Trajectòria. Per què és important que la Setmana del Llibre en Català continuï existint?

De moment, per la situació actual del llibre en català aquí. A partir del 2 d’octubre, encara que canviés la situació política, seria igual d’important perquè el llibre en català encara estarà en un estat de convalescència: millorarà però encara tindrà febre, i caldrà ajudar-lo a sortir-se’n. A més, el paper del Ramon Llull i de la Institució de les Lletres Catalanes serà fonamental, tant com ho és el Cervantes o l’Institut Francès arreu del món. ◆◆